

Кафедра епізоотології, мікробіології і вірусології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ветеринарної медицини
_____ проф. М.І. Цвіліховський
_____ “ _____ ” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри епізоотології,
мікробіології і вірусології
Протокол № 4 від “02” квітня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Мельник В.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРЕВЕНТИВНІ ВЕТЕРИНАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ СВИНЕЙ**

напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»
(шифр і назва спеціальності)

Термін навчання – 1 рік 4 місяці (повний курс навчання) _____
спеціалізація Ветеринарна медицина
(назва спеціалізації)

факультет ветеринарної медицини _____
(назва факультету)

Розробник: Мельник В.В., к.вет.н., доцент кафедри епізоотології,
мікробіології і вірусології

1. Опис навчальної дисципліни

Превентивні ветеринарні технології заразних хвороб свиней

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	21 – Ветеринарна медицина (шифр і назва)	
Напрямок підготовки	_____ (шифр і назва)	
Спеціальність	211 – «Ветеринарна медицина»	
Освітній ступінь	Магістр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	192 год.	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	–	
Форма контролю	Іспит, Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1 та 2	-
Семестр	2-3	-
Лекційні заняття	46 год.	-
Практичні, семінарські заняття	–	-
Лабораторні заняття	70 год.	-
Самостійна робота	161 год.	-
Індивідуальні завдання	–	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4\7 год. 2\16 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Превентивні ветеринарні технології заразних хвороб свиней» полягає у вивченні епізоотологічних аспектів інфекції, інфекційної хвороби та форм імунітету у свиней. значенні стану природної резистентності та імунобіологічної реактивності тварин в розвитку інфекції і виникненні інфекційних хвороб.

В процесі викладання курсу буде акцентовано увагу на особливостях патогенезу, діагностики, терапії і профілактики інфекційних та інвазійних хвороб свиней, особливостях епізоотологічного обстеження неблагополучних господарств, населених пунктів та визначення епізоотичного стану цих об'єктів, проведенні діагностики факторних хвороб, особливостях розвитку

епізоотичного процесу та його рушійних сил при інфекційних хворобах свиней, протиепізоотичних і карантинних заходах в епізоотичних вогнищах, неблагополучних пунктах і загрозливих зонах, опануванні методів і засобів проведення і контролю якості ветеринарно-санітарних заходів та веденню відповідної документації.

Завдання

- Вивчити епізоотологічні аспекти інфекції, інфекційної хвороби та форми імунітету. Значення стану природної резистентності та імунобіологічної реактивності тварин в розвитку інфекції і виникненні інфекційних хвороб свиней.
- Оволодіти методикою епізоотологічного обстеження неблагополучних господарств, населених пунктів та визначення епізоотичного стану, проведенням діагностики факторних хвороб свиней.
- Вивчити особливості патогенезу, діагностики, терапії і профілактики інфекційних хвороб свиней.
- Вивчити особливості розвитку епізоотичного процесу та його рушійних сил при інфекційних хворобах з гострим і хронічним перебігом (сибірка, чума, лептоспіроз і ін.).
- Навчитись основам проведення протиепізоотичних і карантинних заходів в епізоотичних вогнищах, неблагополучних пунктах і загрозливих зонах.
- Опанувати методи і засоби проведення дезінфекції, дезінсекції, дератизації та дезакаризації; здобути навички роботи з відповідною технікою, приладами та обладнанням.
- Навчитись веденню облікової та звітної документації (акти, протоколи, заявки, звіти та ін.).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- Епізоотичний процес та його рушійні сили.
- Закономірності розвитку епізоотичного процесу та стадійність епізоотій.
- Методику епізоотологічного обстеження неблагополучних господарств з визначенням їх епізоотичного стану.
- Методи аналізу епізоотичного стану (враховуючи нозологічну структуру захворювань, питому вагу окремої хвороби, широту поширення хвороби, коефіцієнт вогнищевості, тощо).
- Принципи протиепізоотичної роботи.
- Основи епізоотологічного прогнозування (етапи та завдання прогнозування, основні та додаткові фактори прогностичного фону різних захворювань).
- Особливості протиепізоотичних заходів в господарствах різних типів і форм власності.
- Місце та значення дезінфекції, дератизації та дезінсекції в комплексі протиепізоотичних заходів (особливості дезінфекції приміщень в

присутності тварин, пасік, інкубаторів, залізничного, водного транспорту, тощо).

- Знання та розуміння загальних принципів описової епідеміології, застосування її до боротьби з хворобами, та здатність отримувати та правильно використовувати інформацію з відповідних джерел;
- Розуміти та брати участь відповідним чином в епідеміологічних розслідуваннях, включаючи збір, поводження та транспортування взятих проб чи зразків.
- Знати, які хвороби тварин (включаючи домашніх тварин) вимагають обов'язкового інформування компетентного органу, щоб запобігти їх поширенню;
- Знати, де знайти актуальну інформацію щодо специфічних хвороб, їх попередження, контролю, включаючи механізми швидкого реагування.
- Знати, де знайти актуальну та надійну інформацію щодо нових хвороб та хвороб, що швидко поширюються.

та вміти:

- Здійснювати епізоотологічне обстеження господарства, встановлювати причини захворюваності і загибелі свиней.
- Складати акт епізоотологічного обстеження господарства.
- Виявляти шляхи занесення збудника інфекції в господарство та визначати закономірності епізоотичного процесу в конкретних умовах.
- Розробляти заходи, спрямовані на швидку локалізацію епізоотичного вогнища, попередження нових захворювань і повну ліквідацію захворювання.
- Змодельовати епізоотичну ситуацію та розробити систему протиепізоотичних заходів при певній інфекційній хворобі.
- Організувати і провести дезінфекцію, дератизацію та дезінсекцію певного конкретного об'єкта.
- Організувати й проконтролювати протиепізоотичні заходи в господарствах різних типів і форм власності.
- Розробити і провести систему оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі.
- Визначати нозологічну структуру захворювання, питому вагу окремої хвороби, ступінь поширення хвороби та коефіцієнт вогнищевості.
- Вміти робити та пояснювати збір зразків, поводження з ними, раціонально використовувати відповідні діагностичні та терапевтичні інструменти для попередження та боротьби з транскордонними хворобами та патогенами;
- Вміти діяти відповідно до регламенту щодо транскордонних хвороб та вміти знайти актуальну інформацію стосовно цих хвороб.
- Визначати клінічні ознаки, клінічний перебіг, потенціал передачі та патогени пов'язані з поширеними зоонозами;

- Визначати клінічні ознаки, клінічний перебіг, потенціал передачі та патогени пов'язані з хворобами, що мають харчове походження;
- Використовувати або пояснювати використання актуальних діагностичних та терапевтичних інструментів щодо поширених зоонозів;
- Використовувати або пояснювати використання актуальних діагностичних та терапевтичних інструментів щодо хвороб, що мають харчове походження;
- Розуміти вплив та наслідки поширених зоонозів та знати, де знайти актуальну інформацію;
- Розуміти вплив та наслідки хвороб, що мають харчове походження, для здоров'я людей та знати, де знайти актуальну інформацію;
- Розуміти нормативні процедури щодо поширених зоонозів;
- Розуміти нормативні процедури щодо хвороб харчового походження;
- Знати, де знайти актуальну інформацію (до якого офіційного ветеринарного лікаря потрібно звернутися, якщо виявлено чи є підозра на зоонозний патоген).
- Ідентифікувати клінічні ознаки, протікання, потенціал передачі (включаючи вектори) та патогени, пов'язані з транскордонними хворобами;
- Описувати поточне загальне поширення транскордонних хвороб та вміти знайти актуальну інформацію.
- Визначати нові хвороби та хвороби, що швидко поширюються та надавати актуальну допомогу;
- Визначати підозрілі ознаки та повідомляти про них відповідний компетентний орган;
- Розуміти причини / гіпотези, пояснювати появу та повторне виникнення хвороб;
- Описувати існуючі програми попередження та боротьби з поширеними зоонозами, заразними хворобами, новими хворобами та хворобами, що швидко поширюються, включаючи ідентифікацію тварин, відслідковуваність та нагляд з боку відповідного ветеринарного органу;
- Розуміти та брати участь в реалізації плану дії в надзвичайних умовах для контролю транскордонних хвороб, включаючи гуманний забій тварин;
- Розуміти та брати участь у планових та екстрених вакцинаціях, а також у планових програмах планового дослідження, вибірки та лікування;
- Пояснювати концепцію «системи раннього виявлення хвороб».

1. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								Заочна форма					
	тижні	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1.														
Епізоотологічні аспекти вчення про інфекцію та епізоотичний процес														
Тема 1. Вчення про			4		4		16							

інфекцію, інфекційний процес та форми його прояву. Інфекція та інфекційні хвороби у свинарстві.												
Тема 2. Особливості епізоотичного процесу у свинарстві. Поняття про джерело і резервуар збудника хвороб у свиногосподарствах.			4		4		16					
Тема 3. Закономірності розвитку та форми прояву епізоотичного процесу у свинарстві. Сезонність та періодичність інфекційних захворювань.			2		4		16					
Разом за змістовим модулем 1			10		12							
Змістовий модуль 2. Основні принципи ліквідації інфекційних захворювань та системи оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі.												
Тема 1. Природна вогнищевість інфекційних захворювань серед свиней. Визначення понять про епізоотичне вогнище, неблагополучний пункт та загрозову зону.			4		4		16					
Тема 2. Основні завдання та принципи протиепізоотичних заходів в свиногосподарствах різної форми власності.			4		4		16					
Разом за змістовим модулем 2			8		8		32					
Змістовний модуль № 3												
Особливості протиепізоотичної роботи в господарствах різного типу та форм власності.												
Тема 1. Епізоотологічна прогностика			2		4		16					
Тема 2. Особливості ветеринарної санітарії в свиногосподарствах.			4		4		16					
Тема 3. Терапевтичні та лікувально-профілактичні заходи при інфекційних хворобах свиней.			4		4		16					
Тема 4. Протиепізоотичні заходи в господарствах промислового типу.			4		4		16					
Разом за змістовим модулем 3			8		16		60					
Змістовний модуль № 4												
Протиепізоотичні заходи при найбільш небезпечних інфекційних захворюваннях.												

Тема 1. МЕБ. Особливості класифікації інфекційних хвороб свиней. Основні напрямки роботи у боротьбі з інфекційними хворобами свиней.		2		4		16							
Тема 2. Колібактеріоз і сальмонельоз свиней. Заходи профілактики і боротьби. Лептоспіроз свиней. Діагностика та заходи боротьби.		2		4		16							
Тема 3. Мікотоксикози свиней (аспергілотоксикоз, фузаріотоксикоз). Питання діагностики, профілактики та заходів боротьби.		4		4		16							
Тема 4. Анаеробна ентеротоксемія свиней. Заходи профілактики і боротьби. Дизентерія свиней. Діагностика і заходи боротьби.		2		4		16							
Тема 5. Хламідіоз свиней. Діагностика, профілактика і заходи боротьби.		2		4		14							
Тема 6. Вірусний (трансмсивний) гастроентерит свиней. Вешенська хвороба свиней. Діагностика та заходи боротьби. Хвороба Ауескі. Діагностика, профілактика та заходи боротьби.		4		6		16							
Тема 7. Чума свиней. Диференційна діагностика африканської чуми свиней. Особливості перебігу, діагностики та проведення протиепізоотичних заходів в господарствах з різною технологією вирощування.		2		4		16							
Тема 8. Ензоотична пневмонія свиней.. Диференційна діагностика та заходи боротьби.		2		4		14							
Разом за змістовим модулем 4		20		34		124							
Усього годин		46		70		262							

Курсовий проект (робота) з _____												
(якщо є в робочому навчальному плані)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин		56		82		262						

2. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль №1 Епізоотологічні аспекти вчення про інфекцію та епізоотичний процес.		
1	Методи діагностики інфекційних захворювань свиней з врахуванням анатомо-фізіологічних особливостей молодняка.	4
2	Клінічне дослідження свиней, їх загального стану і окремих систем. Відбір та пересилка патологічного матеріалу для лабораторних досліджень.	4
3	Алергічні методи діагностики інфекційних хвороб свиней та епізоотологічне обстеження неблагополучних господарств.	4
Змістовний модуль №2 Основні принципи ліквідації інфекційних захворювань та системи оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі.		
4	Складання планів протиепізоотичної роботи та актів обстеження неблагополучних господарств.	4
5	Роль МЕБ, як джерела інформації, щодо благополуччя територій. Аналіз інформації МЕБ. Порядок представлення інформації в МЕБ.	6
Змістовний модуль №3 Особливості протиепізоотичної роботи в господарствах різного типу та форм власності.		
6	Епізоотологічні проблеми в господарствах різної форми власності, шляхи їх розв'язання. Особливості епізоотичного процесу в умовах промислових комплексів та спеціалізованих господарств. Роль статевої, вікової та етіологічної структури гурту. Ветеринарні вимоги та протиепізоотичні заходи по захисту територій комплексів від заносу збудників інфекційних захворювань. Особливості поширення збудників всередині та між приміщеннями комплексу.	4
7	Основні принципи терапії інфекційних хвороб свиней із застосуванням біопрепаратів. Хіміотерапевтичні та імунобіологічні ветеринарні препарати. Методи індивідуальної та групової специфічної та неспецифічної терапії. Організація та проведення щеплень в системі загальних та спеціальних оздоровчих заходів в свиногосподарствах.	6
8	Значення й роль ветеринарної санітарії в профілактиці інфекційних захворювань та одержанні високоякісних продуктів тваринництва. Місце і значення дезінфекції, дезінсекції та дератизації. Методи, засоби й контроль ефективності. Особливості організації і контролю ветеринарно-санітарних заходів в господарствах різних типів та форм власності.	4
9	Карантинування господарства, населеного пункту при карантинних хворобах свиней. Організація заходів щодо ліквідації інфекційних хвороб. Порядок та методи інспектування господарств промислового типу.	6
Змістовний модуль №4 Протиепізоотичні заходи при найбільш небезпечних інфекційних захворюваннях.		

10	Діагностика, профілактика та оздоровчі заходи в свиногосподарствах при асоційованих інфекціях.	4
11	Діагностика, профілактика та оздоровчі заходи при хворобах поросят ешерихіоз, сальмонельоз, дипло-стрептококова інфекція, колієнтеротоксемії. Диференційна діагностика шлунково-кишкових хвороб поросят-сисунів.	6
12	Парвовірусна інфекція свиней (хвороба репродуктивних органів). Віспа свиней. Діагностика та заходи боротьби.	4
13	Полісерозити свиней. Діагностика, профілактика та заходи боротьби.	6
14	Пастерельози свиней. Діагностика та заходи боротьби. Організація заходів профілактики та боротьби з ентеротоксемією свиней.	4
15	Заходи профілактики та боротьби з аспергілотоксикозом та фузаріотоксикозом свиней. Мікоплазмозний полісерозит і поліартрит поросят. Діагностика та заходи боротьби.	6
16	Псевдомоноз свиней. Діагностика, профілактика та заходи боротьби. Ветеринарне забезпечення ферм та комплексів по вирощуванню і відгодівлі свиней за промисловою технологією.	6
17	Ділова гра та розбір конкретних ситуацій по діагностиці, диференційній діагностиці та заходах боротьби й профілактики при хворобах свиней.	4

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми для самостійної роботи студентів

Змістовний модуль №1 Епізоотологічні аспекти вчення про інфекцію та епізоотичний процес.

Тема 1(під кер.) Вчення про інфекцію, інфекційний процес та форми його прояву в свиногосподарствах. Природна резистентність, імунобіологічна реактивність та імунітет. Епідеміологічні та епізоотологічні аспекти природної резистентності. Інфекція та інфекційний процес.

Тема 1. Біологічні особливості імунної відповіді. Імунодефіцити та їх класифікація.

Тема 2. Епізоотичний процес. Епізоотичне вогнище та природна вогнищевість інфекційних захворювань свиней.

Змістовний модуль №2 Основні принципи ліквідації інфекційних захворювань та системи оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі.

Тема 2 (під кер.) Динаміка епізоотій та характеристика стадійності. Закони і категорії в епізоотології, їх характеристика.

Тема 3. Лабораторне моделювання епізоотичних ситуацій та протиепізоотичних заходів господарствах різного типу та форм власності.

Змістовний модуль №3 Особливості протиепізоотичної роботи в господарствах різного типу та форм власності.

Тема 3 (під кер.) Основи ветеринарної прогностики. Вихідні дані для побудови прогнозу. Прогноз епізоотичного стану об'єкта та роль експерта в побудові прогнозу.

Тема 4 (під кер.) Ветеринарно-санітарні заходи в господарствах різних типів та форм власності. Загальна профілактика інфекційних хвороб свиней. Протиепізоотичні заходи по оздоровленню господарства від інфекційних хвороб. Система оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі та ліквідація інфекційного захворювання.

Тема 4. Лікувально-профілактичні та оздоровчі заходи і ліквідація інфекційних хвороб свиней в господарствах різних типів і форм власності.

Тема 5. Специфічна терапія та профілактика інфекційних хвороб тварин її особливості та біологічні препарати.

Змістовний модуль №4. Протиепізоотичні заходи при найбільш небезпечних інфекційних захворюваннях.

Тема 5 (під кер.) Аналіз інформації МЕБ по хворобах свиней за останні 18 міс. Аналіз епізоотичного стану України по хворобах свиней на основі звіту ДКВМ України за останній рік.

Тема 6. Номенклатура і класифікація інфекційних хвороб свиней.

Тема 7. Природно-вогнищеві інфекційні хвороби свиней в Україні.

Тема 8. Сапронози свиней в Україні. Основи профілактики природно-вогнищевих інфекцій та сапронозів.

Тема 9. Емерджентні та факторні хвороби свиней в Україні, їх профілактика та заходи боротьби.

Тема 10. Заходи профілактики та боротьби з папіломатозами та актиномікозом свиней.

Тема 11. Вірусні хвороби свиней та заходи боротьби з ними: грип свиней, цирковірусна інфекція, лейкоз свиней, віспа свиней, парвовірусна інфекція.

Тема 12. Бактеріальні інфекції: бруцельоз та некробактеріоз свиней, стрептококова та ентерококові септицемії поросят.

6. Методи навчання

Словесні (лекційний, пояснення, дискусія, інструктаж, бесіда);

Наочні (демонстрація презентацій, фото відео);

Практичні (лабораторна робота, практична робота, статистична обробка)

7. Форми контролю

Поточний (опитування, тестування);
Рубіжний (контрольна робота, реферат, модулі);
Підсумковий (тестування, залік, іспит).

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Рейтинг з навчальної роботи R НР	Рейтинг з додаткової роботи R ДР	Рейтинг штрафний R ШТР	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи R НР стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R(1)ЗМ \cdot K(1)ЗМ + \dots + R(n)ЗМ \cdot K(n)ЗМ)}{КДИС} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де R(1)ЗМ, ... R(n)ЗМ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

K(1)ЗМ, ... K(n)ЗМ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

КДИС = K(1)ЗМ + ... + K(n)ЗМ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

R ДР – рейтинг з додаткової роботи;

R ШТР – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти K(1)ЗМ = ... = K(n)ЗМ. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R(1)ЗМ + \dots + R(n)ЗМ)}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}.$$

Рейтинг з додаткової роботи R ДР додається до R НР і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний R ШТР не перевищує 5 балів і віднімається від R НР. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням підготовка і захист курсового проекту (роботи) оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Молекулярна епізоотологія. Методична розробка з курсу «Епізоотологія та інфекційні хвороби свиней» для самостійної роботи магістрів за спеціальністю 8. 11010101- «Ветеринарна медицина» /Т.В. Мазур, Н.Г.Сорокіна, І.Є.Гаркуша//– К.: ТОВ «Видавничий центр Репринт», – 2014.– 39 с.

КОМПЛЕКТ ЗАПИТАНЬ ТА ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Завдання для проведення тестового контролю знань зі змістового модуля “Заразні хвороби тварин

1. Розтавити послідовність клінічного дослідження тварин:			
	A		Загальне дослідження
	B		Збирання анамнезу
	C		Дослідження окремих органів і систем
	D		Лабораторні дослідження
	E		Спеціальні методи дослідження
	F		Реєстрація тварини

Правильна відповідь: I-F, II-B, III-A, IV-C, V-D, VI-F

2. Швидкість осідання еритроцитів визначають при .....методі діагностики інфекційних хвороб. (у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску)	
1	.... серологічному
2	.... гематологічному
3	.... імунологічному
4	.... вірусологічному

Правильна відповідь: 2.

3. Підберіть відповідне визначення періоду хвороби:			
1.	інкубаційний	A	- характеризується появою типових для даної хвороби симптомів.
2.	продромальний	B	- період із моменту проникнення збудника хвороби в організм тварини до появи перших клінічних ознак.
3.	Період повного розвитку	C	- характеризується розвитком

	клінічних ознак хвороби		неспецифічних клінічних ознак (лихоманка, загальна слабкість, зниження апетиту і т.п.) .
--	-------------------------	--	--

Правильна відповідь: 1-В, 2-С, 3-А.

	4. Який тип механізм передачі збудника інфекції ще називають аерогенним?
1	контактний
2	повітряно-крапельний
3	фекально-оральний
4	трансмсивний
5	трансоваріальний

Правильна відповідь: 2.

	5. Алергічна реакція – це реакція підвищеної чутливості сенсibilізованого організму на повторне введення ....
1	... алергену
2	... антигену
3	... адьюванта
4	... сироватки
5	... вакцини

Правильна відповідь: 1.

	6. До специфічної профілактики належать:
1	- превентивна ізоляція, вимушене карантинування і спостереження з метою уточнення діагнозу
2	- імунопрофілактика шляхом застосування різних специфічних засобів - вакцин, сироваток, імуноглобулінів
3	- спеціальні діагностичні дослідження (туберкулінізація, малеїнізація, серологічна діагностика на бруцельоз та ін.)
4	- лікувально-профілактичні заходи спеціального призначення (премікси й аерозолі при профілактиці аліментарних і респіраторних інфекцій)
5	- вітамінотерапія та мінеральна підкормка

Правильна відповідь: 2.

	7. Розгадати у відповідності до термінології:		
1.	Гамаглобуліни	А	- це білки, що продукуються різними клітинами організму при інфікуванні вірусом і не мають специфічності
2.	Інтерферони	В	- комплексні набори різних біологічно активних та лікарських речовин
3.	Премікси	С	- білки сироватки крові, які є носіями основної маси антитіл
4.	Біогенні стимулятори	Д	- фармакологічні речовини неспецифічної дії, що утворюються у тканинах за несприятливих умов середовища

Правильна відповідь: 1-С; 2-А; 3-В; 4-Д.

	8. Після оздоровлення господарства (ліквідації інфекційної хвороби) перед зняттям карантину або обмежуючих заходів проводять (у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску)... дезінфекцію (у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску)
1	...передпускову ...

2	...заключну ...
3	...технологічну ...
4	...вимушену ...
5	...профілактичну ....

Правильна відповідь: 2.

	9. .... - надзвичайно важливий документ, який зберігають на рівні з документами для службового користування і заносять в інвентарну книгу районного державного підприємства ветеринарної медицини. (у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску)
1	...Журнал протиепізоотичних заходів ...
2	... Журнал реєстрації хворих тварин...
3	...Акт ...
4	...Журнал запису епізоотичного стану району ...
5	... Амбулаторний журнал ...
6	... Історія хвороби...
7	... План протиепізоотичних заходів

Правильна відповідь: 4.

	10. Розставати у відповідності до української назви захворювань-назви їх збудників:		
1	Сибірка	А	ДНК- вмісний вірус із родини Herpesviridae
2	Правець	В	Listeria monocytogenes
3	Ботулізм	С	Brucella abortus
4	Лептоспіроз	Д	Bacillus anthracis
5	Лістеріоз	Е	Leptospira haebdomadis, pomona, ieterohaemorrhagiae, grippotyphosa
6	Хвороба Ауєски	Ф	Clostridium tetani
7	Сказ	Г	Francisella tularensis
8	Ящур	Н	Clostridium botulinum
9	Бруцельоз	І	Нейротропний вірус, Neurorcytes rabiei
10	Туляремія	Ж	Вірус з родини Picornaviridae

Правильна відповідь: 1-D, 2-F, 3-Н, 4-Е, 5-В, 6-А, 7-І, 8-Ж, 9-С, 10-Г

	11. Природньо-осередкова хвороба сільськогосподарських, домашніх, промислових і диких тварин, що проявляється в типових випадках гарячкою, жовтяницею, гемаглобінурією, некрозом слизових оболонок та шкіри, у свиней- масовими абортми, народженням і загибелю нежиттєздатного молодняка.- ....(у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску)
1	...лептоспіроз.
2	... лістеріоз.
3	...ботулізм.
4	...правець.

Правильна відповідь: 1.

	12. Підберіть до української назви захворювання відповідне визначення хвороби:		
1	Лептоспіроз	А	Природньо-осередкова хвороба різних видів тварин і птахів, що характеризується септичними явищами, ураженням центральної нервової системи і статевих органів. Сприйнятлива людина.
2	Лістеріоз	В	Природньо-осередкова хвороба сільськогосподарських, домашніх, промислових і диких тварин, що проявляється в типових випадках гарячкою, жовтяницею, гемаглобінурією,

			некрозом слизових оболонок та шкіри, у свиней- масовими абортами, народженням і загибелю нежиттєздатного молодняку.
3	Сказ	С	Гостра, надзвичайно контагіозна вірусна хвороба свійських і диких парнокопитних тварин, що характеризується короткочасною лихоманкою, розвитком афтозноерозійних уражень на слизовій оболонці ротової порожнини, безшерстних ділянках шкіри вінчика, міжратцевої щілини й вимені. Може хворіти людина.
4	Ящур	D	Гостра інфекційна хвороба всіх теплокровних, що належить до групи вірусних зоонозів і розвивається внаслідок укусу або ослизнення хворою твариною, характеризується енцефаломієлітом, призводить до паралічів і смерті, надзвичайно високою агресивністю, проявами різкого збудження рухових центрів, судомогами м язів глотки і дихальних м язів з наступним їх паралічем і слинотечею.
5	Бруцельоз	E	Гостра неконтагіозна ранева токсикоінфекція різних видів тварин, що характеризується підвищеною рефлекторною збудливістю і тривалим судомним скороченням скелетних м язів. Смертельно хворіє людина.
6	Хвороба Ауески	F	Хронічне інфекційне захворювання усіх видів сільськогосподарських і диких ссавців, що характеризується абортами із затримкою посліду, розладом репродуктивної здатності тварин, ендометритами, орхітами, бурситами, гідромами, та артритами.
7	Правець	G	Гостре зоонозне контагіозне вірусне захворювання всіх видів ссавців, що характеризується ураженням центральної нервової системи (збудження, судоми, паралічі), ознаками пневмонії, лихоманкою та нестерпним свербінням і розчухуванням у всіх видів тварин, за винятком свиней, норок і соболів.

Правильна відповідь: 1-В, 2-А, 3-Д, 4-С, 5-F, 6-Г, 7-Е.

	13. Які з перелічених захворювань викликаються бактеріями?
1	Ящур
2	Сказ
3	Сибірка
4	Ботулізм
5	Мікроспорія
6	Хвороба Ауески
7	Трихофігія
8	Жодна з означених
9	Усі перелічені

Правильна відповідь: Сибірка, Ботулізм

	14. Яке із визначень найбільш повно характеризує сказ?
1	Гостре зоонозне контагіозне вірусне захворювання всіх видів ссавців, що характеризується ураженням центральної нервової системи (збудження, судоми, паралічі), ознаками пневмонії, лихоманкою та нестерпним свербінням і розчухуванням у всіх видів тварин, за винятком свиней, норок і соболів.
2	Гостра інфекційна хвороба всіх теплокровних, що належить до групи вірусних зоонозів і розвивається внаслідок укусу або ослизнення хворою твариною,

	характеризується енцефаломієлітом, призводить до паралічів і смерті, надзвичайно високою агресивністю, проявами різкого збудження рухових центрів, судомогами м язів глотки і дихальних м язів з наступним їх паралічем і слинотечею
3	Гостра інфекційна хвороба, що належить до групи вірусних зоонозів і розвивається внаслідок укусу хворою твариною, характеризується енцефаломієлітом, призводить до паралічів і смерті, судомогами м язів глотки і дихальних м язів з наступним їх паралічем і слинотечею

Правильна відповідь: 2.

	15. Хронічне інфекційне захворювання усіх видів сільськогосподарських і диких ссавців, що характеризується абортами із затримкою посліду, розладом репродуктивної здатності тварин, ендометритами, орхітами, бурситами, гідромами, та артритами..... (у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску)
1	....бруцельоз.
2	.... пастерельоз.
3	.... правець.
4	...лептоспіроз.
5	...ботулізм.

Правильна відповідь: бруцельоз.

	16. Назвіть найбільше ефективні методи лікування при бруцельозі?
1	Гіперімунна анти сапна сироватка
2	Сироватка, антибіотикотерапія
3	Використання сироваток рековалесцентів
4	Використання препаратів нітрофуранового ряду
5	Тварин, які позитивно реагують під час серологічних та алергічних досліджень, вважають хворими і піддають забою

Правильна відповідь: 5.

	17. Розтавити у відповідності до української назви захворювання синонім латинською:		
1	Сибірка	A	Botulismus
2	Правець	B	Anthrax
3	Ботулізм	C	Brucelosis
4	Лептоспіроз ВРХ	D	Foot and mouth disease
5	Лістеріоз	E	Leptospirosis
6	Хвороба Ауєски	F	Morbus aujesky
7	Сказ	G	Listeriosis
8	Ящур	H	Rabies
9	Бруцельоз ВРХ	I	Tularaemia
10	Туляримія	J	Tetanus

Правильна відповідь: 1-В, 2-І, 3-А, 4-Е, 5-Г, 6-І, 7-Н, 8-Д, 9-С, 10-І

	18. Карантин знімають через .... Днів після останнього випадку загибелі або видужання хворої сибіркою тварини за умови відсутності у тварин реакції на щеплення вакциною. (у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску).
1	...5....
2	...7....
3	...10...
4	...15...

5	....20...
6	....25...
7	...45....

Правильна відповідь:15

	19. Характеристика збудника інфекційного захворювання: Паличка, що дуже поширена в природі, анаеробний рухливий мікроорганізм розміром(4...8)*(0,4...0,6) мкм, що внаслідок розміщення на одному з кінців клітини круглих або овальних спор має форму барабанної палички. У препаратах з ураженої тканини розміщується по 2-3 клітини, у молодих бульйонних культурах виявляється у вигляді довгих переплетених ниток. В тканинах ран і бульйонній культурі виробляє дуже сильний токсин. Для культивування використовують бульйон Кітт-Тароцці з шматочками печінки, де через 8-24 год. росту збудник спричиняє інтенсивне помутніння та газоутворення, неприємний запах паленого рогу.... у бланку відповідей подати одним пропущеним словом в місці пропуску).
1	.... правець....
2	...ботулізм....
3	....сибірка....
4	.... пастерельоз...
5	...лептоспіроз....

Правильна відповідь: правець.

	20. Як поступають з хворими на чуму тваринами?
--	--

Правильна відповідь: знищують.

	21. Якими клінічними ознаками характеризується чума свиней за хронічного перебігу?
1	Крупозною пневмонією
2	Гепатитом
3	Метритом та вагінітом
4	Крупозно – дифтеритним колітом

Правильна відповідь: 1, 4.

	22. Розставити згідно чинних положень інструкції заходи загальної та специфічної профілактики АЧС в Україні:
1	Попередження занесення збудника в країну
2	Карантинування неблагополучних пунктів
3	Вилучення у разі спалаху хвороби

Правильна відповідь:2, 1, 3.

	23. Скільки триває імунітет у свиней, які переохворіли на ТГС? (у бланку відповіді вкажіть вірний термін).
--	--

Правильна відповідь:2 роки.

	24. Що направляють в лабораторію для захиттевої діагностики набрякової хвороби свиней?
--	--

Правильна відповідь: фекалії.

	25. Чи може хворіти на бешиху людина?
1	Так
2	Ні

Правильна відповідь: 1.

	26. Які основні патолого-анатомічні ознаки гемофільозного полісерозиту?
1	Набряки голови
2	Серозно-фібринозний плеврит та перекардит
3	Інфаркти у селезінці
4	Фібринозне запалення брюшини
5	Драглистий інфільтрат на ободовій кишці

Правильна відповідь: 2, 4.

	27. Чи здатний збудник гемофільозного полісерозиту утворювати капсули?
1	Так
2	Ні

Правильна відповідь: 1.

	28. Які заходи в господарстві здійснюються при спалаху дизентерії свиней
1	Заходи специфічної профілактики
2	Заходи загальної профілактики

Правильна відповідь: 2.

	29. Який основний шлях передачі ензоотичного енцефаломієліту(хвороби Тешена)свиней?(у бланку відповіді одним словом вкажіть вірну відповідь).
--	---

Правильна відповідь: аерогенний.

	30. Яким шляхом відбувається виділення збудника ензоотичного енцефаломієліту в довкіллі?
1	З фекаліями
2	З сечею
3	Із секретами
4	Через легені

Правильна відповідь: 3.

1. Діагностика інфекційних хвороб свиней з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей їх організму.
2. Основні принципи ліквідації інфекційних захворювань серед свиней та система оздоровчих заходів в епізоотичному вогнищі.
3. Особливості складання планів протиепізоотичної роботи у свинарських господарствах.
4. Роль МЕБ, як джерела інформації щодо благополуччя територій. Аналіз інформації МЕБ. Пошук представлення інформації в МЕБ.
5. Особливості епізоотичного процесу в умовах промислових комплексів та спеціалізованих господарств. Роль статевої, вікової та етіологічної структури гурту.
6. Ветеринарні вимоги та протиепізоотичні заходи по захисту територій комплексів від занесення збудників інфекційних захворювань. Особливості поширення збудників інфекційних хвороб в приміщеннях та на території комплексу.
7. Основні принципи терапії інфекційних хвороб свиней із застосуванням біопрепаратів. Хіміотерапевтичні та імунобіологічні ветеринарні препарати. Методи індивідуальної та групової специфічної та неспецифічної терапії.
8. Організація та проведення щеплень в системі загальних та спеціальних оздоровчих заходів в свиногосподарствах.
9. Особливості організації і контролю ветеринарно-санітарних заходів в господарствах різних форм власності.

1. За яких інфекційних хвороб лікування свиней є недоцільним:

1. КЧС
  2. АЧС
  3. Бешиха
  4. Сальмонельоз
  5. Пастерельоз
2. Чому за деяких інфекційних хвороб лікування свинес є недоцільним?
1. Перехворілі тварини тривалий час є носіями збудника;
  2. Лікування економічно не вигідне;
  3. Відсутні засоби для терапії;
3. Місця здійснення лікування інфекційно хворих свиней:
1. заразні відділення, ветполіклініки;
  2. районні підприємства ветеринарної медицини;
  3. ізолятори;
  4. пристосовані для лікування на фермах приміщення;
  5. цехи виробничих приміщень;
  6. пологові відділення;
4. За яких обставин хворих тварин не ізолюють, а залишають у приміщенні, де їх утримували?
1. якщо захворіла переважна більшість тварин у стаді;
  2. у випадку стихійного природного явища;
  3. при відсутності ізолятора на фермі;
5. Коли лікування при інфекційних хворобах свиней носить груповий характер?
1. якщо всіх тварин лікують за одною методикою;
  2. якщо необхідно швидко використати лікарський засіб;
  3. для підвищення рентабельності виробництва свинини;
6. Які принципи надання лікувальної допомоги при інфекційних хворобах свиней ?
1. вчасно надана допомога;
  2. вірно вибрані лікувальні засоби;
  3. визначення дози;
  4. визначення кратності і методів введення речовин;
  5. врахування чергування і комбінування препаратів;
  6. врахування кольору і консистенцію препарату;
7. Які типи застосування препаратів у свинарстві можна віднести до групового лікування ?
1. премікси з вмістом лікувальних речовин;
  2. аерозолі з вмістом лікувальних речовин;
  3. згодовування препаратів з кормом і водою;
  4. парентеральні введення лікарського засобу;
8. Які препарати застосовують при специфічній терапії хворих свиней ?
1. специфічна гіперімунна сироватка;
  2. цитрована кров тварин-реконвалесцентів;
  3. гаммаглобуліни;
  4. протиящурний імунолактон;
  5. інтерферон;
  6. антиретрикулярна цитотоксична сироватка;
9. Фаготерапія у свинарстві це:

1. використання позаядерних факторів спадковості;
2. використання групи вірусів, здатних паразитувати у бактерій – збудників інфекційних хвороб;
3. використання фагоцитів, шляхом їх активації в організмі тварини;

10. В комплексі з якими препаратами можна застосовувати антибіотики?

1. сульфаніаміди
2. нітрофурани;
3. вітаміни;
4. гіперімунні сироватки;
5. мікроелементи;
6. ферменти;
7. засоби патогенетичної терапії;
8. дезінфектанти;

11. Який позитивний вплив на організм свиней при лікуванні інфекційних хвороб виявляють сульфаніамідні препарати:

1. антимікробна дія;
2. зменшення запальної реакції;
3. стимуляція фагоцитозу;
4. підвищення стійкості організму до токсинів;
5. дезодоруючий ефект;
6. кровоспинна дія;

12. В який термін до початку карантинування при відправці свиней на свинокомплекс здійснюють комплекс діагностичних і профілактичних обробок ?

1. не менше як за 10 діб;
2. не менше як за 1,5-2 міс (для селекційно-гібридних центрів);
3. не менше як за 14 діб;
4. не менше як за 30 діб;

13. Яка тривалість карантинування тварин у селекційно-гібридних центрах свиней ?

1. 30 діб
2. 45 діб
3. 15 діб
4. 60 діб

14. Які є заборони при завезенні свиней для комплектування ремонтного стада?

1. комплектування стада за рахунок збірного поголів'я з різних в епізоотологічному відношенні господарств;
2. відправка свиней для комплексу без спеціальної обробки не менше як за 10 діб (для селекційно-гібридних центрів за 1,5-2 міс);
3. без дозволу санітарно-епідеміологічної служби;
4. без урахування соціально-економічної ситуації в районі, де отриманий молодняк;

15. Що включає в себе план заходів на період карантинування свиней?

1. проведення діагностичних досліджень;
2. проведення лікувально-профілактичних обробок;
3. проведення осіменіння;
4. проведення епізоотологічного обстеження території;
5. проведення удосконалення раціону;

16. Який захід здійснюють серед свиней на 2-3 добу періоду карантинування?

1. забір крові;
2. нумерацію поголів'я;
3. обрізання хвостів;
4. зважування;

17. На наявність збудників яких основних інфекцій перевіряють карантиніванепоголів'я свиней?

1. лептоспіроз (не раніше 60 діб після щеплення);
2. лістеріоз;
3. сибірка;
4. сальмонельоз;
5. ТГС;
6. дизентерія;
7. правець;

18. На яку добу від початку карантинування свиней проводять первинну вакцинацію?

1. на 12-13 добу;
2. на 5-6 добу;
3. на 2 добу;
4. на 25 добу;

19. На яку добу з початку карантинування свиней проводять повторну обробку поголів'я вакцинними препаратами?

1. на 28-29 добу;
2. на 14-15 добу;
3. на 7-8 добу;
4. на 30 добу;

20. При виявленні збудників яких хвороб свиней в період карантинування вибраковують всю групу тварин?

1. ТГС;
2. лептоспіроз;
3. туберкульоз;
4. ешерихіоз;
5. пастерельоз;
6. ІАР;

21. Перед відправкою свиней з карантинного приміщення на комплекс тварин:

1. оглядають;
2. обробляють шкірний покрив;
3. нумерують;
4. щеплюють;
5. беруть проби крові;
6. беруть проби калу і сечі;

22. Який принцип покладено в основу експлуатації приміщень свиногокомплексу?

1. «все вільно – все зайнято»
2. «кожній тварині окремий станок»
3. «чистота – запорука здоров'я»
4. «якість кормів – якість продуктів»

23. Які обробки глибокопорісних свиноматок передбачають профілактику хвороб новонароджених поросят?

1. санація травного каналу свиноматок;
2. санація шкірного покриву свиноматок;
3. підготовка станків до прийому пологів;
4. згодовування білковмісних кормів;
5. опромінення УФ-променями;
6. згодовування грубих кормів;

10.Рекомендована література

– основна

1. Адо А.Д. Вопросы общей нозологии. - М.: Медицина, 1985.
2. Акаєвський А.П. Анатомія свійських тварина. - М.: Колос, 1968.
3. Антонова В.Я., Блинов П.Н. Лабораторные исследования в ветеринарии. - М.: Колос, 1971.
4. Архипов Н.И., Бакулов И.А., Соковых Л.И. Медленные инфекции животных. -М.: Агропромиздат, 1988.
5. Беляков В. Д., Ходырев А. П., Тотолян А. А. Стрептококковая инфекция. — М.: 1975. — 294с.
6. Ботулизм: Патогенез. Клиника. Лечение / Под ред. Г.М. Шубы. — Саратов: Изд-во Са-рат. ун-та, 1991. - 284 с.
7. Виноградов-Волжинский Д. В., Левитов Т. А. Карантинные болезни. — Л.: Медицина, 1975. - 184с.
8. Горбунова А.С., Пысина Т.В. Грипп животных. - М.: Колос, 1973.
9. Гранитов В.М. Хламидиозы. – М.: Медицинская книга, Н.Новгород: Издательство НГМА, 2000. – 192 с.
10. Данилевський В. М. Довідник по ветеринарній терапії. - М.: Колос, 1983.
11. Дарабан Е.В. Готові лікарські засоби: Довідник. - Київ: Здоров'я, 1975.
12. Забелло Є.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин. - К.: Аграрна наука, 1997.
13. Иванов К. С., Лобзин Ю. В., Бондарев Э. В., Волжанин В. М. и др. Псевдотуберкулез. — СПб.: Воен.-мед. акад., 1994. — 51 с.
14. Инфекционные болезни животных. Справочник / Под ред. Д.Ф. Осидзе. – М.: Агропромиздат, 1987. – 288 с.
15. Карантинные и малоизвестные болезни животных,. Под ред. И.А.Бакулова. - М.: Колос, 1983.
16. Клаус Бикхард. Клиническая ветеринарная патофизиология. - М.: Аквариум, 2001.
17. Кленова И.Ф., Ллюхін КН., Написанова Л. А.Закордонні ветеринарні препарати в Росії. Довідник. - М.: Еверест, 1999.
18. Коляков Я. Е., Инфекционный энцефаломиелит, в кн.: Вирусные болезни лошадей, М., 1973, с. 5 – 40.
19. Кудряшова А.А., Кузьмин В.А., Кудряшов А.А., ред., Святковский А.В., Алиев А.С. Инфекционные болезни животных / Издательство: Издательство ЛАНЬ, 2007. – 608 с.
20. Линева Л. Фізіологічні показники норми тварин: Довідник. М.: АКВАРИУМ ЛТД, 2001. - С. 154-161.
21. Методы лабораторной диагностики вирусных болезней животных. Справочник. В.Н. Сюрин, Р.В. Белоусова, Б.В. Соловьев и др. - М.: Агропромиздат, 1986.
22. Нахмансон В.М., Бурба Л.Г. Дифференциальная диагностика инфекционных болезней сельскохозяйственных животных. - М.: Росагропромиздат, 1990.
23. Никифоров В. Н., Никифоров В. В. Ботулизм. - Л.: Медицина, 1984. 199 с.
24. Нымм Э. М., Инфекционные энцефаломиелиты, в кн.: Инфекционные и инвазионные болезни лошадей, М., 1976. с. 3-28.

25. Патологоанатомическая диагностика вирусных болезней животных. Архипов Н.И., Чевелев С.Ф., Брагин Г.И. и др. -М.: Колос, 1984.
26. Практикум по диагностике инвазионных болезней животных / М.Ш. Акбаев, К.И. Абуладзе, В.И.Тараканов и др. - М.: Колос, 1994.
27. Ремезов А.П., Неверов В.А., Семенов Н.В. Хламидийные инфекции (клиника, диагностика, лечение). СПб. – 1995. – 43 с.
28. Сомов Г. П., Покровский В. И., Беседнова Н. Н. Псевдотуберкулез. — М.: Медицина, 1990.-238с.
29. Сюрин В.Н., Самуйленко А.Я., Соловьев Б.В., Фомина Н.В. Вирусные болезни животных. – Москва, ВНИТИБП, 928 с.
30. Таршис М.Г., Черкасский Б.Л. Болезни животных, опасные для человека. -М.: Колос, 1997.
31. Шварц Ф.А., Букова В.Е., Стовбун С.Ф. Столбняк. — Кишинев: Штиинца, 1986. — 199 с.

– допоміжна.

32. Бакулов И.А., Таршис М.Г. Словарь ветеринарных терминов. - М.: АОЗТ «Эделвейс», 1995.
33. Ветеринарное законодательство. В 3-х томах. -М.: Колос, 1972, 1972, 1981.
34. Вингфилд В.Е. Секреты неотложной ветеринарной помощи / Пер. с англ. - СПб.: Изд. БИНОМ - Невский диалект, 2000.
35. Ветеринарна дезінфекція, дезодорація, дезінсекція, дезінвазія, дератизація / Інструкція. - К., 2005.
36. Ветеринарные препараты: Справочник / Под ред. А.Д. Третьякова. - М.: Агропромиздат, 1988.
37. Довідник ветеринарних препаратів і кормових добавок зарубіжного виробництва / М.В. Косенко, П.П. Достоевський, А.В. Березовський, П.І Вербицький, Ю.М. Косенко, П.Д. Нікітін. - К.: Ветінформ, 1999.
38. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів і продовольчої сировини". № 2809-ІУ. - К., 2005.
39. Закон України "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції". № 1393-ХІУ. - К., 2000.
40. Камышников В.С. Справочник по клинико-биохимической лабораторной диагностике: в 2-х томах. - Минск: Беларусь, 2000. -Т.1,2.
41. Кленова И.Ф, Илюхина И.Н., Неписанова Л.Я. Зарубежные ветеринарные препараты в России: Справочник. - М., 1999.
42. Лекарственные средства ветеринарного назначения в России: Справочник / Под ред. Т.В. Жучковой. - М.: АстраФармСервис, 2001.
43. Справочник ветеринарных препаратов / Под ред. П.П. Достоевского. -К.: Урожай, 1986.
44. Російсько-український словник термінів ветеринарної медицини / Укладачі: Рудик С.К., Гудков С.П., Риженко Г.Ф. та ін. / К.: Урожай, 1994.
45. Сюрин В.Н., Белоусова Р.В., Фомина Н.В. Диагностика вирусных болезней животных. Справочник. -М.: Колос, 1991.
46. Эпизоотологический словарь-справочник. И.А. Бакулов, Г.Г. Юрков, В.А. Ведерников и др. -М.: Россельхозиздат, 1986.

13. Інформаційні ресурси

1. Довідковий ветеринарний інформаційний ресурс: БД довідкових матеріалів, публікацій, інструкцій, фільмів, фотознімків. ([Електронний ресурс]. — Шлях доступу: URL: <http://twin.nauu.kiev.ua/vet/vpol.nsf>)

2. Поліщук В.В. Термінологія і понятійний апарат ветеринарної прогностики. – 2001. [Електронний ресурс]. — Шлях доступу: URL: <http://twin.nauu.kiev.ua/vet/vpol.nsf>
3. Большая медицинская библиотека <http://med-lib.ru/spravoch/infekt/index.php>
4. Державний комітет ветеринарної медицини України <http://www.vet.gov.ua/law/ua/>